

2024-12-17

Ert diarienummer: U2024/01680

Vårt diarienummer: 047/2024

Utbildningsdepartementet

Remissvar på Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid SOU 2024:42

Sveriges Dövas Riksförbund, SDR, driver frågor, agerar kraftfullt och väcker opinion om våra mänskliga och demokratiska rättigheter. Vi arbetar för rätten och möjligheten att använda svenskt teckenspråk. Det svenska teckenspråket är av central betydelse i våra liv och avgörande för delaktighet på lika villkor i det svenska samhället.

Sammanfattning

SDR välkomnar möjligheten att ge synpunkter på slutbetänkandet Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid (SOU 2024:42). Vi arbetar för dövas rätt till delaktighet i samhället och betonar vikten av att utbildning och arbete också gäller döva. Vårt fokus är att lyfta dövas specifika behov inom utbildning och arbetsliv och säkerställa att åtgärder tas för att främja dövas fulla deltagande i det svenska samhället.

Lite om dövas situation

Vi vill trycka på att döva är en av de grupper som är särskilt utsatt. Det är ofta svårt att få gå på studieförbundens kurser eftersom de ytterst sällan ges på teckenspråk och att få tolk till dessa är en möjlighet som endast beviljas sporadiskt. Dövas möjligheter att vara delaktiga i civilsamhället begränsas av att samhället inte är tillgängligt.

Döva har stort behov att komplettera sina utbildningar då en hög andel saknar fullständiga betyg från grundskolan/specialskolan och gymnasiet. De är en utsatt grupp som också har en betydligt högre arbetslöshet än övriga samhället. Många har psykisk ohälsa till följd av detta. Möjligheten till tolkar i arbetslivet är hårt styrt och begränsad, likaså gäller detta vid eventuella studier vid Komvux. Det är då naturligt att många, många döva behöver få studera vid folkhögskolan. Det finns bara några som erbjuder undervisning på teckenspråk, flera erbjuder profilerade kurser som leder till ökad möjlighet att komma ut i arbetslivet.

En folkhögskola har internat och huvudman är Sveriges Dövas Riksförbund. Här har bland annat flyktingar och asylsökande kunnat studera. Syftet är helt enkelt att ge döva en chans att bli delaktiga i civilsamhället och uppleva att samhället är tillgängligt. Arbetslösheten är klart högre än för resten av det svenska folket. Teckenspråkstolksutbildningarna på folkhögskolorna har minskat vilket är allvarligt för döva och leder till ett liv i ett otillgängligt samhälle. Nedskärning av bidrag har drabbat folkhögskolorna hårt och där är de med funktionsnedsättning särskilt utsatta och dövgruppen kanske mest utsatt. Vi saknar tydliga konsekvensanalyser, gärna för olika målgrupper.

Reflektioner

Vi har tagit del av betänkandet och listar här några reflektioner:

- Vi är eniga med att utvecklad kontroll av det ekonomiska behövs
- Det är för mycket fokus på kvantitet och volymjakt vilket kan bli på bekostnad av kvalitet vilket påverkar verksamheten negativt.
- Ökad kontroll och administration innebär utökade kostnader och en ökad arbetsbörda som enligt förslaget läggs på folkhögskolorna. Det är inte rimligt att det ska tas av folkhögskolornas resurser utan staten borde stå för det centralt.
- Syftet med statsbidraget måste utredas mera så att grupper med funktionsnedsättning inte drabbas ytterligare. Det finns ett ökat behov av folkbildning hos dessa grupper.
- En konsekvensanalys önskas av hur era förslag påverkar situationen för personer med funktionsnedsättning. En konsekvensanalys för varje funktionsnedsättning är ett måste. För döva handlar mycket om likvärdig utbildning och att den ges på svenskt teckenspråk. Sådana aktörer är sällsynta i vårt land.

SDR står till förfogande

Sveriges Dövas Riksförbund står till förfogande för att ge förslag på lämpliga sakkunniga inom dövas rättigheter, särskilt gällande integration. Vi bidrar gärna till att förbättra förutsättningarna för dövas deltagande i det svenska samhället.

Avslutningsvis vill Sveriges Dövas Riksförbund understryka att en inkluderande integrationspolitik kräver att dövas unika förutsättningar och behov beaktas. För att döva personer ska kunna delta på lika villkor på arbetsmarknaden och i samhällslivet är tillgången till svenskt teckenspråk, tolktjänster och kunskap om dövas rättigheter avgörande. Vi samarbetar gärna med berörda aktörer för att säkerställa att döva inkluderas fullt ut i framtida integrationsinsatser. Vi är tillgängliga för att bidra med vår sakkunskap i detta arbete.

Med vänliga hälsningar

Åsa Henningsson, förbundsordförande
Sveriges Dövas Riksförbund

asa.henningsson@sdr.org